

Nationale Nachtvliedernacht 1 juli 2005

Al enkele jaren wordt met succes in Engeland een jaarlijkse nachtvliedernacht georganiseerd, met als doel nachtvlieders onder de aandacht van een breed publiek te brengen en tegelijkertijd verspreidingsgegevens van soorten te krijgen. Dit jaar werd er voor het eerst in Nederland een nachtvliedernacht georganiseerd – in de nacht van 1 op 2 juli. Een Katwijkse delegatie bezocht deze nacht de omgeving van het Panbos, en met een goede opbrengst!

Wekenlang werd op het Katwijkse forum – vooral door het enthousiasme van Wouter Teunissen – al gerept over de nachtvliedernacht. Ook waren er al enkele leuke 'nachtvliedertwitches' mogelijk geweest doordat 's nachts gevangen pijlstaarten (grote nachtvlieders) overdag te bezoeken waren bij vogelaars. Zo werd de Pauwoogpijlstaart *Smerinthus ocellata* die Maarten Wielstra de nacht voor de nachtvliedernacht had gevonden, overdag door vijf vogelaars bezocht, waarna de vlinder 's avonds bij aanvang van de nachtvliedernacht weer werd vrijgelaten. Deze 'twitches' leidden zelfs tot het opzetten van een "Rare Moth Alert" in de vorm van een telefoonlijst.

Zodoende was er volop enthousiasme en verwachting gekweekt bij de maar liefst tien vogelaars die op 1 juli verzamelden bij de Cantineweg, gewapend met hoofd- en zaklampen, vliedernetjes en potjes. Een bron van bezorgdheid was echter dat we niet beschikten over goede 'nachtvliederslampen'. Er zat dus niets anders op dan op andere technieken over te stappen. De belangrijkste daarvan is 'stropen', waarbij boomstammen worden besmeurd met een mengsel van rottend fruit, appelstroop, suiker, bier, rum en andere alcoholische en zoete versnaperingen. Er zijn veel recepten in de omloop en ook deze avond leken sommige stropen het beter te doen dan andere, hoewel er ook verschillen tussen boomsoorten leken te zijn. Vooral eiken leken veel bezoeken van nachtvlieders op te leveren. De andere techniek is om simpelweg bloeiende planten in de gaten te houden en eventuele bezoekers daarvan met een vliedernet te vangen. Het weer was veelbelovend: vrij warm en hier en daar een wolkje. De rest van de nacht koelde het gelukkig niet teveel af.

Langs een traject van ongeveer 50 meter pad achter het panbos werden bomen ingesmeerd en werden de bloeiende Liguster *Ligustrum vulgare* en Kamperfoelie *Lonicera periclymenum* regelmatig gescand op bloembezoekers. Langzaam kwam de activiteit van de nachtvlieders op gang, en werden de eerste Gestreepte Goudspanners *Camptogramma bilineata* en Gele Agaatspanners *Eulithis pyraliata* gevangen. Op de smeer kwamen erg leuke soorten af, zoals het Vogelwiekje *Dypterygia scabriuscula* en de Meldevlinder *Trachea atriplicis*. Op de bloemen kwamen onder andere Koperuilen *Diachrysa chrysis* af. Andere hoogtepunten waren twee gigantische Julikevers *Polyphylla fullo* die in de schemering rond de boomkruinen zoemden en jagende Rosse Vleermuizen *Nyctalus noctula* die zowel zichtbaar als hoorbaar waren dankzij een batdetector.

Ruim na middernacht werd besloten nog enkele plekken te bezoeken aan de andere kant van het Panbos. De grote in de grond verzonken schijnwerpers van het pannenkoekhuis maakten de afwezigheid van nachtvliederslampen ruimschoots goed!! De aantallen nachtvlieders die werden aangetrokken door de grote lampen waren groot en je moest oppassen dat je de vlieders rond de verblindende lampen niet vertrapte wanneer deze zich probeerden te verschuilen in het profiel van je schoenen of je broek. Direct bij aankomst werd al een prachtige Pauwoogpijlstaart gevangen en werd al snel opgevolgd door een paar fantastische nachtvlieders, waaronder de Seringenvlinder *Apeira syringaria* en de Kleine Beer *Phragmatobia fuliginosa*.

De laatste plek die werd bezocht waren de marinekampjes. Op de muren van deze gebouwtjes vonden we vooral veel spanners maar ook een prachtige vrouwtje Hopwortelboorder *Hepialus humuli*. Omstreeks drie uur vertrok iedereen moe maar voldaan huiswaarts.

Bas Haasnoot probeerde in het begin van de avond, met behulp van een windlicht als glazen kooi (de 'unit'), zoveel mogelijk soorten op de foto te krijgen. Bij het pannenkoekhuis werd het wel erg druk en het windlicht deed uiteindelijk dienst als mobiel hotel, zodat de vlieders de volgende ochtend in alle rust en met daglicht konden worden gefotografeerd.

Uiteindelijk hebben we maar liefst 45 soorten nachtvlieders weten te determineren. Dat is – zeker gezien het ontbreken van goede lampen op de eerste plek – absoluut een goede score! Het Panbos ligt dichtbij Meijendel, waar een kilometerhok met 182 soorten de soortenrijkste plek in Nederland is. Bij thuiskomst ontdekten we dat voor veel soorten de verspreidingskaartjes op www.vliedernet.nl een gat lieten zien in de omgeving van Katwijk. Het zal alleen al daarom zeker de moeite lonen om vaker zo'n excursie te houden!

Rob van Bemmelen